

ΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ

ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ

ΥΠΟ

ΣΤΑΜ. Α. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΑΚΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΠΡΩΗΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΑΘΗΝΩΝ

N

160

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΛΛΗΝ. ΚΡΑΤΟΥΣ

Ι — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — Ι

1914

927

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

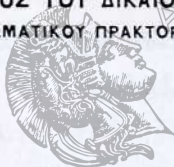
832

ΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ

ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ

22 ΣΕΠ. 1958

ΥΠΟ
ΣΤΑΜ. Α. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΟΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Τ. ΚΑΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚ ΔΩΡΕΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ
ΤΥΠΟΙΣ «ΠΑΝΕΛΛΗΝ. ΚΡΑΤΟΥΣ»

Ι — ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ — Ι

1914

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Περὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ Ἑτεροδικίας. Ἀθῆναι, 1880 (ἐξηγητλήθη).

Ueber die Exterritorialität der Ausländer in der Türkei. Berlin, 1895.

Ὁδηγὸς τῶν Διπλωματικῶν καὶ Προξενικῶν ὑπαλλήλων (Ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν κ. κ. Διον. Π. Στεφάνου καὶ Ἀγαμ. Κομπότη). Ἀθῆναι, 1894.

Μικρὰ Ἀσία. Ἀθῆναι, 1907.

ΤΩ, ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΩ,

Ἐν τοῖς φύλλοις τῆς 6, 7, 8 καὶ 9 Νοεμβρίου 1913 τῆς ἑφημερίδος «Σκρίπ» ἐδημοσιεύσαμεν Μελέτην, ὑπὸ τὸν τίτλον «**Ἡ Συνθήκη τῶν Ἀθηνῶν**», περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις τῇ 1]14 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὑπογραφείσης Ἑλληνοτουρκικῆς Συνθήκης τῆς εἰρήνης.

Ἡ περὶ τῆς κυρώσεως αὐτῆς ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσις διεξήχθη ἐν ταῖς συνεδροῖαις τῆς 9, 11 καὶ 13 Νοεμβρίου. Σφοδρῶς κατέκριναν αὐτὴν οἱ Βουλευταὶ Κύριοι Δ. Γ. Ράλλης, Γ. Θεοτόκης, Ἀθ. Εὐταξίας, Ν. Τριανταφυλλάκος, Δ. Γούναρης, Δ. Καλλέργης Κ. Κουμουνδοῦρος καὶ Ν. Δημητρακόπουλος, ὑπερήσπισαν δ' ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Ε. Βενιζέλος καὶ ὁ Βουλευτὴς κ. Α. Ἀλεξανδρῆς. Κυρωθεῖσα δ' ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἀπὸ 14 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς φύλλῳ τῆς ἑφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

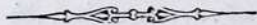
Ἐν τῇ ἀγᾷ χεῖρας Πραγματεία ἀναδημοσιεύομεν τὴν Μελέτην ἐκείνην, συνάμα δὲ πραγματευόμεθα, ὑπὸ τὸν τίτλον **Δύο Ὑπουργικαὶ ἐπιστολαί**, περὶ τῆς ἐπιστολῆς ἣν ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὡς νομικὴν δῆθεν σχέσιν ἔχουσαν πρὸς τὴν τοῦ Βουκουρεστίου Συνθήκην, ἀπηύθυνε τῷ Ρωμούνῳ Συναδέλφῳ του σχετικῶς πρὸς τοὺς Κουτσοβλάχους, καὶ περὶ τῆς Διακοινώσεως ἣν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Παναῆς ἐνεχείρισε τῷ ἐνταῦθα Ὁθωμανῷ Πληρέξου-

σίῳ σχετικῶς πρὸς τὰ κτήματα τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κομιτάτου «Ἐνωσις καὶ Πρόοδος».

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν περὶ Κουτσοβλάχων ἐπιστολήν, πραγματευόμεθα αὐτὴν ἀπὸ νομικῆς ἀπλῶς ἀπόψεως. Σχόλια χαρακτῆρος πολιτικοῦ δύναται νὰ εὔρη ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ ἀγορεύσει τοῦ Κυρίου Δ. Γ. Ράλλη, δημοσιευθεῖση ἐν τῷ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1913 φύλλῳ τῆς ἐφημερίδος «Ἀθῆναι», καὶ ἐν ἄρθροις διαπρεπεστάτου πολιτευτοῦ, δημοσιευθεῖσιν, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Γν. Μν., ἐν τοῖς ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου, 8, 9, 11 καὶ 13 Νβρίου ε. ε. φύλλοις τῆς ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις».

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Δεκεμβρίου 1913.

ΣΤ. Α. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙ ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὰ σπουδαιότατα τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἔδει νὰ κανονίσῃ ἡ ὀριστικὴ συνθήκη τῆς εἰρήνης καὶ ὧν τινα, διὰ τῶν ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἀλλαχοῦ δηλώσεών του, ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐχαρακτήρισεν ὡς αἷτια τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου, ἦσαν ἡ κατάθλιψις τῶν ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ ἐκείνῃ ἡμετέρων ὁμογενῶν, ἡ παραβίασις τῶν προνομίων τοῦ Γένους, ἡ στρατολογία τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν, ἦν ἀπὸ πενταετίας περίπου ἤρχισεν ἡ Πύλη καὶ ἤτις τοσοῦτον ὀλέθριον ἀποτέλεσμα ἐπιφέρει εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν ἡμετέρους ἀδελφοὺς, ἡ συνεπείᾳ τῆς κατὰ τὸ 1897 ἡμετέρας ἥτης κολόβωσις τῶν προνομίων τῶν ἐν Τουρίᾳ Ἑλλήνων ὑπηκόων, τὸ μ π ο ὕ κ ο τὰ ζ, περὶ οὗ ὁ κ. Πρωθυπουργὸς, κατὰ τὴν βουλευτικὴν συνεδρίασιν, καθ' ἣν ἀνῆγγειλε τὴν ἔναρξιν τῶν ἐχθροπραξιῶν, εἶπεν ὅτι διήρκεσεν

1 1)2 ἔτος καὶ ἐνεκα τοῦ ὁποίου ἡ Κυβέρνησις Δραγούμη εἶχε δηλώσει ἐγγράφως τῇ Πύλῃ ὅτι θὰ ἀπαιτήσῃ πολλῶν ἑκατομμυρίων ἀποζημιώσιν, τέλος, ἡ αὐθαίρετος ὑπὸ τῆς Πύλης πρὸ τοῦ πο-
λέμου παρακράτησις τῶν ἡμετέρων πλοίων.

Ἐξαιρουμένου ὅμως τοῦ τελευταίου τούτου ζητήματος, περὶ τῶν λοιπῶν τηρεῖ σιωπὴν ἰχθὺς ἡ Συνθήκη.

Ἀπέναντι τῶν ζητημάτων ἐκείνων, τὰ ζητήματα, περὶ ὧν αὕτη προβλέπει, δύνανται νὰ κλη-
θῶσι δευτερεύοντα. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα λύονται ἅπαντα ὑπὲρ τῆς Τουρκίας ἢ παραπέμπονται εἰς διαιτητικὰ Δικαστήρια. Ἐκ τῶν 16 ἄρθρων τῆς Συνθήκης, ἐὰν ἀφαιρέσῃ τις τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον, ἅτινα εἶνε ὅλως τυλικά, ἀπομένουσι 14 ἔχοντα σημασίαν. Ἐκ τούτων τὰ 7, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 πρωτοκόλλου, παραπέμπονται εἰς διαιτησίαν. Ἐπιπροστίθεται δὲ τὸ κακὸν ὅτι αἱ διάφοροι αὗται διαιτησίαι δὲν ὀρίζονται ὥς πραγματοποιητέαι αὐτοδικαίως, ἀλλὰ δι' ἐκάστην αὐτῶν πρέπει νὰ συναφῇ προηγου-
μένη συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν. Ἐάν ἡ Πύλη ἀναβάλλῃ ἐπ' ἀπειρον τὴν σύναψιν τῶν συμφωνιῶν τούτων, τί μέλλει γενέσθαι;

Ἡ ἐσχάτως ὑπογραφεῖσα συνθήκη μειονεκτεῖ σπουδαίως τῆς συνθήκης τοῦ 1881, δι' ἧς παρεχωρήθησαν τῇ Ἑλλάδι ἡ Θεσσαλία καὶ μέρος τῆς Ἡπείρου. Αἱ παραχωρήσεις ἐκεῖναι ἐγένοντο ἄνευ

πολέμου, ἦσαν δηλαδή οικειοθελείς παραχωρήσεις χωρῶν τῆς Τουρκίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐπρόκειτο τότε περὶ προσαρτήσεως, ἐνῶ νῦν πρόκειται περὶ κατὰ κτήσεως. Ἐνῶ λοιπὸν τὸ φυσικὸν καὶ πρὸς τὸ διεθνὲς δίκαιον συνάδον ἦτο οἱ ὅροι τῆς συνθήκης τοῦ 1881 νὰ ὦσιν ἡμῖν ἥτιον ἐπωφελεῖς ἢ οἱ ὅροι τοῦ 1913, συνέβη ὅλως τὸ ἐναντίον. Καὶ πρῶτον :

Περὶ ἐθνικότητος.

Κατὰ τὴν συνθήκην τοῦ 1881 κηρύσσονται πολῖται Ἕλληνες :

«Οἱ ἐκ τῶν παραχωρουμένων τῇ Ἑλλάδι χωρῶν κατὰ γόμενοι ἢ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταύταις σήμερον κατοικοῦντες».

Κατὰ τὴν συνθήκην ὅμως τοῦ 1913 κηρύσσονται πολῖται Ἕλληνες μόνον :

«Οἱ οἰκοῦντες ἐν ταῖς χώραις τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ταῖς περιερχομέναις ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἑλλάδος».

Πλὴν τούτου, ἡ προκαταρκτικὴ συνθήκη τῆς εἰρήνης τοῦ 1897, καίτοι συνήφθη κατόπιν ἡμετέρας ἡττης, ὑπεχρέου τὴν Τουρκίαν νὰ συνάψῃ μετὰ τῆς Ἑλλάδος :

«Σύμβασιν κανονίζουσιν τὰ διαμφισβητούμενα ζητήματα ἐθνικότητος ἐπὶ ταῖς βάσεσι τοῦ κατὰ τὸ 1876 συζητηθέντος μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας σχεδίου».

Ἡ διάταξις αὕτη δὲν περιέχεται ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ 1913. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅποσον αἱ ἀμ-

φισθητήσεις αὐται τῆς ἐθνικότητος καὶ ὕλικῶς
ζημιούσι τοὺς ἐν Τουρκίᾳ πολίτας Ἑλληνας καὶ
ἠθικῶς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Βακούφια.

Βακούφιον σημαίνει ἀφιέρωμα, ἤτοι
περιουσίαν ἀφιερωμένην ὑπὲρ εὐαγοῦς σκοποῦ.
Διακρίνονται δὲ τὰ βακούφια εἰς πολλὰ καὶ διά-
φορα εἶδη. Ἐάν ὁ ἀναγνώστης ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ
τὴν ὀνοματολογίαν ἐνίων ἐξ αὐτῶν, δὲν ἔχει
εἰμὴ ν' ἀναγνώσῃ τὴν ἀρτι ὑπογραφείσαν συνθή-
κην. Πλὴν ὁμως τοῦ ὀνόματος οὐδὲν ἕτερον θὰ
μάθῃ. Ἐκαστον εἶδος βακούφιου διέπεται ὑπὸ δια-
φόρων κανόνων, οὓς κατὰ βάθος ὀλίγιστοι γνω-
ρίζουσι καὶ ἐξ ἐκείνων ἔτι οἵτινες θεωροῦνται ὡς
ἐντρίβεις περὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐπειδὴ ἐν τῇ συνθήκῃ
γίνεται λόγος καὶ περὶ μ ο υ τ ε β ε λ ῖ δ ω ν,
σημειοῦμεν ὅτι μ ο υ τ ε β ε λ ῆ ς εἶνε πρόσωπον
ὅπερ ὁ ἀφιερωτὴς ὥρισεν ὅπως ἐπιστατῇ πρὸς
ἀκριβῆ τήρησιν τῶν ὅρων τῆς ἀφιερώσεως. Μετα-
βιβάζεται δὲ ἡ ιδιότης τοῦ μ ο υ τ ε β ε λ ῆ κλη-
ρονομικῶς ἐπ' ἄπειρον.

Πρὸ τῆς συνθήκης τοῦ 1881 τὰ βακούφια ἦσαν
ἀγνωστα ἐν τῇ Βασιλείᾳ τῆς Ἑλλάδος.

Βεβαίως ἐν ταῖς χώραις ἐξ ὧν ἀρχικῶς ἀπηρτί-
σθη τὸ Ἑλληνικὸν Βασίλειον ὑπῆρχον πολλὰ καὶ
πολυειδῆ βακούφια. Αἱ τρεῖς ὁμως προστάτιδες

Δυνάμεις ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τοῦ Λονδίνου τῆς 4) 16 Ἰουνίου 1830, μετ' ἐμβριθῆ μελέτην τοῦ ζητήματος, ἐρρῦθμισαν αὐτὸ ὡς ἑξῆς :

«Ὅσον ἀφορᾷ τὰ κτήματα τὰ δηλούμενα διὰ τοῦ ὀνόματος βαζοφία, οἱ πληρεξούσιοι συμφωνοῦσι μὲ τὴν γνώμην τῶν ἐν Κων)πόλει ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν Αὐλῶν, ἵνα ἐξ αὐτῶν τὰ κείμενα μὲν εἰς τοὺς τόπους, τοὺς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἤδη ὄντας τῶν Ἑλλήνων, μείνωσιν εἰς τὴν ἐλευθέραν διαθεσιν τοῦ νέου Κράτους, χωρὶς νὰ ᾖ δυνατόν νὰ προκύψῃ ἐκ τούτου καμμία ἀπαίτησις εἰς βάρος αὐτοῦ.

»Εἰς δὲ τοὺς τόπους, τοὺς ὄντας μὲν εἰσέτι ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἐξουσίαν, ἀλλὰ μέλλοντας ν' ἀποτελέσωσι μέρος τῆς Ἑλλάδος (εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι οἱ τόποι οὗτοι ἦσαν ἡ Εὐβοία, ἡ Ἀττικὴ, ἡ Φθιώτις κτλ.), παρετήρησαν οἱ Πληρεξούσιοι ὅτι διὰ τῶν παραγράφων 5 καὶ 6 τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 3 Φεβρουαρίου 1830, αἱ τρεῖς Αὐλαὶ προσέθεντο νὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς τοὺς Μουσουλμάνους ἀπ' ἐνὸς μὲν τὴν διατήρησιν τῶν ιδιοκτησιῶν των, ἐὰν ᾔθελον ἐξακολουθῇσι κατοικοῦντες τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιδικασθείσας χώρας, ἀπ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκποιῶσι τὰς ἰδιωτικὰς ταύτας κτήσεις των, ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἐὰν προτιμήσωσι νὰ ἐγκαταλείψωσι τοὺς ρηθέντας τόπους.

»Συνεπεία τῆς ἀρχῆς ταύτης, οἱ Πληρεξούσιοι φρονοῦσιν ὅτι ἐκ τῶν κτημάτων τῶν λεγομένων βαζοφίων καὶ κειμένων ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατεχομέναις εἰσέτι χώραις, αἵτινες ὁμως μέλλουσι νὰ ν' ἀποτελέσωσι μέρος τῆς Ἑλλάδος, ὅσα ἀπέρτιζον οὐχὶ ἰδιωτικὰς ιδιοκτησίας, ἀλλ' ἐκκλησιαστικὰς ἢ δημοσίας ὑπὸ τὸ Ὀθωμανικὸν σύστημα (régime) καὶ ἐπομένως ἀναπαλλωτρώτους κατ' αὐτό, καὶ διαφκοῦντο ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου ἢ τοῦ Κισλάρ Ἀγᾶ, θέλουσιν ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος.

»Ἄλλ' ὅτι, τάνάπαλιν, οἱ ἰδιῶται Μουσουλμάνοι, οἵτινες ἀπῆλθον, εἴτε ὡς ἐπικαρπῳταί, εἴτε ὡς κατὰ κληρονομίαν διαχειρισταί, συμφέρον χρήσιμον (utile) ἐπὶ τῶν βακουφίων, τῶν κειμένων ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν κα-

τοχὴν μὲν εἰσέτι τῶν Ὀθωμανῶν τελούσαις χώραις, ἀλλὰ μελλούσαις ν' ἀπαρτίσωσι μέρος τῆς Ἑλλάδος, ὀφείλουν ἢ νὰ διατηρήσωσι τὰ ἐκ τῶν ἀρχῶν (titres) τούτων πηγάζοντα δικαιώματα, ἢ νὰ κατοικῶσιν ἢ ἐξακολουθήσωσι κατοικοῦντες τοὺς ἄνω μνημονευθέντας τόπους, ἢ νὰ ἔχωσι τὴν ἐξουσίαν νὰ διαθέσωσι τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἐὰν προτιμῶσι νὰ ἐγκαταλείψωσι τοὺς ἐν λόγῳ τόπους.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐν μὲν ταῖς χώραις ἃς οἱ Ἕλληνες κατεῖχον διὰ κατακτίσεως, ὡς ἦδη συμβαίνει παρ' ἡμῖν, οὐδὲν κτῆμα ἐν γένει, εἴτε βακουφίον, εἴτε δημόσιον, εἴτε ἰδιωτικὸν ἀπέμεινε τοῖς Μωαμεθανοῖς. Ἐν ταῖς χώραις ὅμως, αἵτινες δὲν κατεῖχοντο εἰσέτι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἐμελλον νὰ δοῶσι τῇ Ἑλλάδι διὰ προσαρτίσεως, ὡς συνέβη τῷ 1881 ἐν Θεσσαλίᾳ, τὰ τε δημόσια καὶ τὰ βακουφικά ἐν γένει κτήματα περιήλθον εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, ἐξαίρεσις δὲ μόνον ἐγένετο διὰ τὰς ἰδιωτικὰς ἀκινήτους κτήσεις τῶν Μωαμεθανῶν, αἵτινες ἐκηρύχθησαν κατ' ἀρχὴν σεβασταί, καὶ δι' ἐκεῖνα μόνον τὰ βακουφία, ἅτινα δὲν ἀνῆκον ἀποκλειστικῶς εἰς Μουσουλμανικὰ καθιδρύματα, ἀλλὰ κατεῖχοντο καὶ ἐξουσιάζοντο νομίμως ὑπὸ ἰδιωτῶν, ὅφ' οἵανδῆποτε ιδιότητα.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ταῦτα βακουφικά κτήματα, ἅτινα ὡς τοιαῦτα ἐκηρύσσοντο σεβαστά, ἔπαυαν πλέον θεωρούμενα ὡς βακουφία, ἔχαναν πᾶσαν βακουφικὴν ιδιότητα καὶ ἐθεωροῦντο ἀπλῶς ὡς κτήματα πλήρους καὶ τελείας ιδιοκτη-

σίας, οἷα εἶνε καὶ τὰ λοιπὰ ἐν γένει ἐν Ἑλλάδι ἀκίνητα, τὰ ἀνήκοντα εἰς ιδιώτας.

Τὰ βακούφια ἐνεφανίσθησαν, ὡς εἶρηται, τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ 1881, ἣτις ὅμως δὲν περιέχει περὶ αὐτῶν εἰμὴ τὴν ἐξῆς διατάξιν:

«Ἄρθρον 4. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θέλει ἀναγνωρίσει ἐν ταῖς παραχωρουμέναις χώραις τὸ τῆς ιδιοκτησίας δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἀγροκηπίων, βοσκῶν, λειμῶνων, νομῶν, δασῶν καὶ παντὸς εἵδους γαιῶν ἢ ἀκινήτων, κατεχομένων ὑπὸ ιδιωτῶν ἢ κοινοτήτων, δυνάμει φερμανίων, γοτζίτων, ταπίων καὶ ἄλλων τίτλων ἢ δυνάμει τῶν Ὀθωμανικῶν νόμων. Ἐπίσης θέλουσιν ἀναγνωρισθῇ οἱ τίτλοι ιδιοκτησίας τῶν ζημιῶτων, ἅτινα καλοῦνται βακούφια καὶ χρησιμεύουσιν εἰς συντήρησιν τζαμιῶν, ἐκπαιδευτηρίων, σχολείων καὶ ἄλλων εὐαγῶν ἢ ἀγαθοεργῶν ἰδρυμάτων.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διατάξεως ταύτης καὶ μετὰ συνεννόησιν μετὰ τῆς Πύλης ἐψηφίσθη ὁ ΑΥΣΤ' Νόμος τῆς 5 Φεβρουαρίου 1889, ὅστις διὰ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἁρθρου κελεύει :

«Ἡ διοίκησις καὶ διαχείρησις τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ ἐν ἑκάστη περιφερείᾳ, ὀριζομένη ἐκ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ οἰκείου Μουφτῆ, βασιουφίων, δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων ἐν γένει, τῶν ὑπὲρ Μωαμεθανικῶν θρησκευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων ἢ κοινοτήτων, καὶ ὅσον δὲν ἔκανονίσθησαν ἄλλως διὰ τῆς θελήσεως τοῦ κληροδότου ἢ ἰδρυτοῦ ἢ ἂν δι' οἰανδήποτε λόγον ἀποβαίῃν ἀνέφικτος ἢ ἐκτέλεσις τῶν ὑπὸ τούτων ὀρισθέντων, ἀνατίθεται εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπὴν, ἀπαρτιζομένην ἀπὸ τοῦ Μουφτῆ καὶ ἑξ τακτικῶν μελῶν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν Νόμον, τὰ μέλη ἐκλέγονται ἐκ τῶν ἐν τῇ πόλει, ἐνθα ἐδρεύει ὁ Μουφτής, οἰκογενειακῶς ἐγκατεστημένων ἐγκρίτων Μωά.

μεθανων, πολιτων Ἑλλήνων, ἐχόντων δὲ καὶ ἄλλα τινὰ προσόντα. Ἡ ἐκλογὴ ὀρίζεται καὶ διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Νομάρχου, ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα ἐποπτείας καὶ ἐξελέγξεως τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, οὗτινος ἡ ἔγκρισ· ἀπαιτεῖται πρὸς διαθέσιν τῶν περισσευμάτων τῆς διαχειρίσεως, ἐὰν ταῦτα ὑπερβαίνωσι τὰς 500 δρχ. καὶ ὅστις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παύῃ τὰ Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς ἔνεκα κακῆς διαχειρίσεως ἢ ἀμελείας περὶ τὴν διαχείρισιν.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐκαγονίσθησαν περὶ τῶν βακουφίων ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ 1881, δι' ἧς προσήρτηθησαν τῇ Ἑλλάδι χώραι ἀνήκουσαι πρότερον τῇ Τουρκίᾳ, προκειμένου δὲ περὶ προσαρτίσεως, ἡ ἐκχωρούσα χώρας Δύναμις δικαιούται, φυσικῇ τῇ λόγῳ, νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν ἐκχώρησιν ἐξ οἰωνδήποτε ὄρων. Τί δὲ ὀρίζεται ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ 1913, συναφθείσῃ μετὰ τὴν διὰ τῶν ὅπλων κατ' ἀκτῆσιν τῶν νέων χωρῶν ;

Κατὰ τὸ ἄρθρον 12, ἡ διαχείρισις τῶν βακουφίων ἀνατίθεται ἀπλῶς εἰς τὰς μουσουλμανικὰς Κοινότητας. Οὐδεμίᾳ γίνεται μνεία περὶ ἀναμίξεως τοῦ Νομάρχου, μνεία ἥτις ἦτο ἀναγκαία, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ διατηρηθῇ ἡ ἰσχὺς τοῦ προμνημονευθέντος νόμου τοῦ 1889.

Τὸ ἐν λόγῳ ὁμῶς ἄρθρον εἰσάγει καὶ νέον τι. Κηρύσσει σεβαστὰ οὐ μόνον τὰ βακούφια, ἀν τὰ εἰσοδήματα χρησιμεύουσιν εἰς κοινωφελῇ

ιδρύματα ἐν Ἑλλάδι κείμενα καὶ ἐξυπηρετοῦντα τὰς ἀνάγκας τῶν ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμάνων, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνα, ὧν τὰ εἰσοδήματα θέλουσιν ἀποστέλλεσθαι εἰς Τουρκίαν.

Πρὸς τοῦτοις, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου, καθιεροῦνται αἱ μουσουλμανικαὶ Κοινότητες ὡς ἡ θ ι κ ἂ π ρ ὅ σ ω π α. Καὶ ὅμως ἡ κολοσσιαία περιουσία, ἡ ἀνήκουσα εἰς τὰ ἐν Τουρκίᾳ ὀρθόδοξα Ἑλληνικὰ ιδρύματα, εἰς ἐκκλησίας, σχολεῖα, Νοσοκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα κλπ., ἅτινα δὲν εἶνε ἀνεγνωρισμένα ὡς ἠθικὰ πρόσωπα καὶ ἅτινα, ἐπομένως, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι περιουσίαν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, τυγχάνει ἐγγεγραμμένη ἐπ' ὀνόματι διαφόρων ιδιωτῶν, διατρέχουσα οὕτω διαφόρους κινδύνους.

Κατὰ δὲ τὰς δημοσιευθείσας ὑπὸ ἐφημερίδος δύο διακοινώσεις, ἀνταλλαγεῖσας μεταξὺ τοῦ κ. Πανᾶ καὶ τοῦ Ὁθωμανοῦ πληρεξουσίου, ἀναγνωρίζεται ρητῶς ὡς ἡ θ ι κ ὀ ν π ρ ὅ σ ω π ο ν καὶ τὸ περιώνυμον Κομιτάτον «Ἐνωσις καὶ Πρόσδος», ὅπερ κέκτηται σπουδαῖα κτήματα ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἀνεγνωρίσθη ἡ τοιαύτη ιδιότης δι' Ἰραδὲ, δημοσιευθέντος τῇ 21 Φεβρουαρίου 1913, ἥτοι τέσσαρας ὅλους μῆνας μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἀφίνομεν τὸ ζήτημα ὅτι τυγχάνει λίαν ἀμφίβολον τὸ κῦρος τοῦ ρηθέντος Ἰραδὲ, ἀφοῦ ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Συγτάγματος μόνον νό-

μος Ὀθωμανικὸς ἡδύνατο νὰ ρυθμίσῃ τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἀφοῦ καὶ νόμος ἀκόμη δὲν θὰ ἡδύνατο νὰ ρυθμίσῃ τὴν τύχην ἀκινήτων εὐρισκομένων ἐν χώρα, ὑπὸ ξένου Κράτους κατακτηθείσῃ. Ἀπλῶς παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ρηθὲν Κομιτᾶτον δὲν εἶνε εἰμὴ ἐν τῶν ἐν Τουρκίᾳ πολιτικῶν κομμάτων, καὶ δὴ τὸ κόμμα τὸ εὐρισκόμενον τανῦν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ. Τί λοιπὸν γενήσεται, ἐὰν συμβῇ κυβερνητικὴ μεταβολὴ ἐν Τουρκίᾳ καὶ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν ἡ ἀντιπολίτευσις;

Ἡ αὐτὴ ἡμιεπίσημος ἐφημερίς, πραγματευομένη τὸ θέμα, ἐπάγεται τάδε:

Δέον ἐν τούτοις νὰ τονισθῇ ὅτι ὁ δημόσιος ἄνθρωπος τῆς Θεσσαλονίκης μετὰ τῆς προκυμαίας καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἀκινήτων, τὰ ὅποια αἱ «Ἀθῆναι» ὑπονοοῦν σήμερον ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸ Κομιτᾶτον, ἀνήκουν πράγματι εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν Δημόσιον, προσελθόντα ἐκ τῆς διμεύσεως τῆς περιουσίας τοῦ ἐκπτώτου Σουλτάνου Ἀβδουλ Χαμίτ καὶ περιλαμβάνονται, κατ' ἀκολουθίαν, εἰς τὰς ἀμφισβητούμενας ἀστικὰς ιδιοκτησίας τοῦ δευτέρου πρωτοκόλλου, εἰς ζήτημα δηλαδὴ παραπεμπόμενον εἰς τὸ διαιτητικὸν Δικαστήριον τῆς Χάγης.»

Εἰς ταῦτα παρατηροῦμεν πρῶτον μὲν ὅτι αἱ διακοινώσεις δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ δεῦτερον πρωτόκολλον, ἀλλ' εἰς τὸ ἄρθρον 6 τῆς συνθήκης, ὅπερ περὶ οὐδεμιᾶς διαιτησίας διαλαμβάνει.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δεῦτερον πρωτόκολλον ἐὰν ἀνεφέροντο, τοῦτο δὲν προβλέπει περὶ τοῦ Δικαστηρίου τῆς Χάγης, ἀλλὰ περὶ διαιτητικοῦ Δικαστηρίου συστηθῆσομένου διὰ συνυποσχετικοῦ.

Τελευταῖον παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ἐν ἀμφισβη-

τήσει μείναντα αναρίθμητα ζητήματα δὲν θὰ συντελέσωσι βεβαίως εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι σόσφιγξιν καὶ ἐγκαρδιότητα τῶν μετὰ τῆς Πύλης ἡμετέρων σχέσεων, ὅπερ λυπηρότατον.

Τὰ κτήματα τοῦ Σουλτάνου.

Τὸ ἄρθρον 7 τῆς Συνθήκης τοῦ 1913, πραγματευόμενον περὶ τῶν κτημάτων τοῦ Σουλτάνου, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἄρθρον 5 τῆς συνθήκης τοῦ 1881. Καὶ ἡ μὲν συνθήκη τοῦ 1881 ὁμιλεῖ μόνον περὶ τῶν κτημάτων τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Ἡ δὲ συνθήκη τοῦ 1913 ὁμιλεῖ περὶ τῶν κτημάτων τοῦ Σουλτάνου καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Δυναστείας, ὅπερ εὐρύτερον.

Ὡς λοιπὸν ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ἡ Συνθήκη τοῦ 1913 εἶνε δι' ἡμᾶς δυσμενεστερα τῆς τοῦ 1881 οὐ μόνον ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐθνικότητος, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τῶν ἀκινήτων κτήσεων.

Μουφτηδες.

Τὸ ἄρθρον 8 τῆς Συνθήκης τοῦ 1881 φέρει :

«Τὰ ἐγγώγια θρησκευτικὰ Δικαστήρια θὰ ἐξασκῶσι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν ἐπὶ ὑποθέσεων καθαρῶς θρησκευτικῶν».

Ὁ δὲ νόμος τῆς 22 Ἰουνίου 1882 ὀρίζει ρητῶς ὅτι οἱ μουφτηδες ἔχουσιν καθαρῶς γνωμοδὸν

τικήν ἀρμοδιότητα. Τοιαύτην δὲ πράγματι μόνον ἐξήσκησαν μέχρι τοῦδε. Τὸ ἀντίστοιχον ὅμως ἄρθρον 11 τῆς συνθήκης τοῦ 1913 ἀπονέμει εἰς τὰ θρησκευτικὰ δικαστήρια, ἥτοι εἰς τοὺς μουφτήδες, ἐκτὸς τῆς θρησκευτικῆς δικαιοδοσίας καὶ καθαρὰν δικαστικὴν ἐπὶ τῶν γάμων, διαζυγίων, διατροφῶν, ἐπιτροπειῶν, κηδεμονιῶν, χειραφετήσεως ἀνηλίκων, διαθηκῶν καὶ διαδοχῶν εἰς τὰ καθήκοντα τοῦ Μουτεβελη. Τὸ αὐτὸ ἄρθρον διατάσσει ὅτι αἱ ἀποφάσεις τῶν Μουφτιδῶν θὰ ἐκτελῶνται ἐπὶ τῶν ἀρμοδίων Ἑλληνικῶν ἀρχῶν.

Πρὶν ἢ ἐξάραμεν τὸ ὅλως ἀντισυνταγματικὸν τῆς διατάξεως ταύτης καὶ, ἐπομένως, τὸ ἀνεφάρμοστον αὐτῆς, σημειοῦμεν ὅτι οὔτε ἐν Τουρκίᾳ οἱ Μουφτήδες ἔχουσι δικαστικὴν δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ μόνον γνωμοδοτικὴν. Ἐν Τουρκίᾳ δικαστικὴν δικαιοδοσίαν ἔχουσιν μόνον οἱ καθῆδες, οἱ ἄλλως καλούμενοι χακήμ. Ἐν παρόδῳ ἀναφερόμεν ὅτι ὁ καθῆς ἢ χακήμ δικάζει μόνος, κατὰ τὸ Ἀγγλικὸν σύστημα.

Ἴδου τί διαλαμβάνει ἐμβριθῆς περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Μουσουλμάνων πραγματεία, δημοσιευθεῖσα πρὸ πενταμήνου.

«Τὸ ἄρθρον 8 τῆς μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος συμβάσεως (τοῦ 1881) ποιεῖται μὲν μνεῖαν περὶ ὑπάρξεως τοπικῶν Μουσουλμανικῶν Ἱεροδικείων ἐν Θεσσαλίᾳ, ἀλλ' ἡ τοιαύτη μνεῖα γίνεται τοσοῦτον ἀορίστως, ὥστε νὰ στερηθῇ διὰ τὴν Ἑλλάδα πρακτικῆς τινος σημασίας.

»Πιθανώτατα οἱ κατὰ τὴν σύμβασιν ταύτην πληρεξούσιοι τῆς Τουρκίας νὰ ἠθέλησαν νὰ διατυπώσωσιν κατὰ τοιοῦτον

τρόπον τὸ προκείμενον ἄρθρον, ὥστε δι' αὐτοῦ νὰ ὑποχρεώσῃσιν τὴν Ἑλλάδα ἵνα εἰς τὰς παρ' αὐτῆς προσαρτωμένας χώρας ἀνέχῃται τὴν ὑπαρξίν ἰδιαιτέρων Μουσουλμανικῶν Δικαστηρίων, οἷα τὰ ἐν Τουρκίᾳ ἱεροδικεῖα. Εὐρεθέντες ὁμῶς πρὸ τῆς ἐπιμόνου ἀρνήσεως τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων, ἤρκεσθησαν εἰς τὴν καταχώρησιν ἐν τῇ Συμβάσει τοιαύτης τινὸς διατάξεως τοσοῦτον ἀορίστου, ὥστε νὰ μὴ παράγῃ ὑποχρεώσιν τινα διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἵνα τὴν ἐκτελέσῃ.

«Ἀπὸ ποίους θ' ἀποτελοῦντο τὰ ἐν ταῖς προσαρτωμέναις χώραις τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωριζόμενα ἱεροδικεῖα ; Ὅχι βέβαια ἀπὸ ἱεροδικείας (χακίμ, καδῆ), διοριζομένους ἀπὸ τὸ ἐν Κων)πόλει Σεῖχουλισλαμάτον καὶ ἐξαρτωμένους παρ' αὐτοῦ, ὡς γίνεται ἐν Τουρκίᾳ. Τὸ ἄρθρον 87 τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος ρητῶς ἀναφέρει ὅτι ἡ δικαιοσύνη ἀπογέμεται ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ δικαστῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 91, ἔκτακτα Δικαστήρια ὑφ' οἷον δήποτε ὄνομα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συστηθῶσι. Δὲν δύναται λοιπὸν νὰ συστηθῶσι καὶ ἀναγνωρισθῶσιν ἐν Ἑλλάδι ἰδιαιτέρα Δικαστήρια, δικάζοντα ἀποκλειστικῶς τοὺς Μουσουλμάνους».

«Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μνησθὲν ἄρθρον τῆς Συμβάσεως, ἡ δικαιοδοσία τῶν Ἱεροδικείων περιορίζεται εἰς καθαρῶς θρησκευτικὰς ὑποθέσεις. Προφανῶς ὡς τοιαῦται καθαρῶς θρησκευτικαὶ ὑποθέσεις δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐν Ἑλλάδι αἱ νομικαὶ σχέσεις, αἱ ἀφορῶσαι τοὺς προσωπιζοὺς θεσμοὺς τῶν Μουσουλμάνων, πολιτῶν Ἑλλήνων. Προzeιμένου δὲ περὶ διεθνoῦς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας Συμβάσεως, κανονιζοῦσης τὰς ἐν Ἑλλάδι νομικὰς σχέσεις Μουσουλμάνων πολιτῶν Ἑλλήνων, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξηγηθῶμεν αὐτὴν ἀπὸ Μουσουλμανικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου καὶ κατ' Εὐρωπαϊκὴν ἐν γένει ἀντίληψιν τοῦ Δικαίου».

Τὰ ἀνωτέρω γράφει οὐχὶ ἀντιπολιτευόμενός τις, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας θερμὸς φίλος τῆς Κυβερνήσεως, ὁ ἐν Μιτυλήνῃ δικηγόρος καὶ ἔγκριτος συγγραφεὺς κ. Ν. Ἐλευθεριάδης. «Οτε ὁμῶς πρὸ

πέντε μηνῶν ἐδημοσίευσεν τὴν Πραγματείαν του, δὲν ἰδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι προφανῶς ἀντισυνταγματικαὶ διατάξεις ἔμελλον νὰ εὕρωσι θέσιν ἐν τῇ περὶ εἰρήνης Τουρκο—Ἑλληνικῇ Συνθήκῃ καὶ ὅτι ἡθέλομεν παραδεχθῇ ἐν Ἑλλάδι τὴν μόνον ἐν μὴ Χριστιανικοῖς Κράτεσιν ἰσχύουσαν ἑτεροδικίαν.

Εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Ἐλευθεριάδου μνημονευόμενα ἄρθρα τοῦ Συντάγματος, προσθέτομεν καὶ τὸ ἄρθρον 88, ὅπερ ἀπαιτεῖ τοὺς Δικαστὰς ἰσοβίους

Ὅπως δὲ ἡ πλήρης ἡ ἑτεροδικία, τὸ αὐτὸ ἄρθρον 11 ὁρίζει ὅτι οἱ δικασταὶ (Μουφτηδες) θέλουσιν ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σεῖχουλισλάμη, οὐδεὶς δὲ θέλει παρεμβαίνει εἰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Μουσουλμάνων σχέσεις.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἁρθρου καθιεροῦται καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐγκατάστασις Ἀρχιμουφτῆ, οὗτινος δὲν ὁρίζεται ἡ ἔδρα καὶ ὅστις ἐπομένως δύναται νὰ ἐδρεύῃ καὶ ἐν Ἀθήναις.

Οὗτος ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Σεῖχουλισλάμη, παρ' οὗ λαμβάνει καὶ τὰ ἐκτελεστήριά του. Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὅμως Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐξ οὐδενὸς ξένου Κράτους ἐξαρτᾶται, οὐδὲ λαμβάνει τὰ ἐκτελεστήριά του, ἀλλὰ μόνον παρὰ τοῦ Σουλτάνου. Πρὸ πάσης δὲ ἐκλογῆς Πατριάρχου, ἡ Πύλη ἐξαιρεῖ διὰ τεσκερὲ πάντα ἀπαρέ-

σκοντα αὐτῇ ὑποψήφιον· ἐνῷ, δυνάμει τῆς Συν-
θήκης, ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις εἶνε ὑποχρεωμένη νά
δεχθῇ τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς τῶν τριῶν ὑποψηφίων
Ἀρχιμουφτήδων, ἔστω καὶ ἂν ἀπαρέσκωσιν αὐτῇ
καὶ οἱ τρεῖς. Ἐπομένως εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νά
δεχθῶμεν καὶ ἀπαρέσκοντα ἡμῖν Ἀρχιμουφτήν.

Ἀναγνωρίζομεν δ' ἐπισημότατα τὴν ἐν Ἑλ-
λάδι ὑπαρξίν Μουσουλμάνου θρησκευτικοῦ ἀρχη-
γοῦ, ἐνῷ δὲν ἔχομεν ἀναγνωρίσει τὴν ὑπαρξίν
ἐν Ἀθήναις Ἀρχιεπισκόπου τῶν δυτικῶν ἡμῶν
συμπολιτῶν, ὅστις μόνον σιωπηρῶς καὶ κατ' ἀγο-
χὴν ὑφίσταται.

Αἰχμάλωτοι

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀποδόσεως τῶν πρὸς
συντήρησιν τῶν αἰχμαλώτων δαπανῶν, ἐπικαλού-
μεθα προχείρως ἐν τῶν νεωτάτων καὶ μᾶλλον
διαδεδομένων περὶ διεθνοῦς Δικαίου συγγραμμά-
των, ἥτοι τὸ Manuel de droit international pu-
blic τῶν κ. κ. Bonfils et Fauchille. Ἐν τῇ § 1124
ρητῶς ἀναγνωρίζεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποδόσεως τῶν
δαπανῶν οὐ μόνον διὰ τοὺς ἀξιωματικούς, ἀλλὰ
καὶ διὰ τοὺς στρατιώτας. Χωρὶς δὲ ν' ἀνατρέξω-
μεν εἰς τὴν πρᾶξιν τὴν καθιερωθεῖσαν ἐν πα-
λαιότεροις πολέμοις, σημειοῦμεν ὅτι ἡ Ρωσσία
ἀπέτισεν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν κολοσσιαῖον ποσὸν
διὰ τοὺς αἰχμαλώτους Ρώσους στρατιώτας, ὑπο-

λογισθείσης, ἐὰν δὲν ἀποτώμεθα, εἰς 4 φράγκα ἡμερησίως δι' ἕκαστον στρατιώτην. Καὶ ὅμως τὸ ἄρθρον 8 τῆς συνθήκης παραπέμπει καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης, ἀφοῦ προηγουμένως συγκατανεύσῃ ἡ Πύλη εἰς τὴν σύναψιν τοῦ ἀπαιτουμένου συνυποσχετικοῦ.

Προνόμια τῶν πολιτῶν Ἑλλήνων.

Τὸ ἄρθρον 2 τῆς Συνθήκης ἀφορᾷ εἰς τὰ προνόμια τῶν ἐν Τουρκίᾳ πολιτῶν Ἑλλήνων.

Ὡς γνωστόν, συνέλεια τῆς ἡμετέρας ἡττης τοῦ 1897, τὰ προνόμια ἐκεῖνα περιέκοψαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευταὶ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων διὰ τῆς διαιτητικῆς αὐτῶν Ἀποφάσεως, ἔνιαι δὲ τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ διατάξεων εἰσὶ λίαν προσβλητικαὶ διὰ τὰς ἡμετέρας Προξενικὰς Ἀρχάς, ὥς ἐκείνη ἡτις ἐπιβάλλει, κατ' ἐξαίρεσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας Προξένους, τὸ ἐν τῷ Τελωνεῖῳ ἄνοιγμα τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν. Πολὺ ὁμῶς προσβλητικώτερον διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος πηγχάνει τὸ προοίμιον τῆς ρηθείσης Ἀποφάσεως, διαλαμβάνον ὅτι οἱ ἐν λόγῳ περιορισμοὶ τῶν προνομίων κρίνονται ἀναγκαῖοι ὥς ἐκ τῶν καταχρήσεων αἵτινες διεπράττοντο ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν Προξενικῶν Ἀρχῶν καὶ τῆς ζημίας ἣτις ἐπροξενεῖτο εἰς τοὺς ξένους ὑπηκόους.

Ἀντὶ λοιπὸν ἡ Συνθήκη τοῦ 1913 νά ἐπανα-

φέρη ἐν ἰσχύϊ τὰ προνόμια ὧν ἀπῆλθον οἱ Πρό-
ξενοι καὶ οἱ Πολῖται τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς συ-
στάσεως τοῦ Βασιλείου καὶ ἅτινα ἦσαν ὅμοια
πρὸς τὰ προνόμια τῶν λοιπῶν Εὐρωπαίων, ἡ Συν-
θήκη, λέγομεν, αὕτη ἀρκεῖται νὰ ἐπαναφέρη ἐν
ἰσχύϊ τὴν ἐκ τῆς ἡττῆς τοῦ 1897 προκύψασαν Δι-
αιτητικὴν ἀπόφασιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν προνομίων τῶν ἐν
Τουρκίᾳ Ἑλλήνων πολιτῶν, ὑπομνησکوμεν ὅτι
ἀπὸ πλείστων ἐτῶν καταβάλλουσιν οὗτοι, μόνοι
μεταξὺ τῶν ἐν Τουρκίᾳ ξένων ὑπηκόων, τὸν περι-
ώνυμον φόρον ἐπιτηδεύματος, ὅστις ἄλλοτε ἐγί-
νετο αἰτία σπουδαίων συγκρούσεων μεταξὺ τῶν
ἡμετέρων Ἀρχῶν καὶ τῶν Ὀθωμανικῶν. Ἐκτὸς
τοῦ φόρου τούτου, ἡ Πύλη ἀπὸ διετίας περίπου
ἤρξατο εἰσπράττουσα παρὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἑτε-
ρον αὐθαίρετον φόρον, ἦτοι τὸν τῆς ὁδοποιΐας.
Οἱ νικηφόροι ἡμῶν πόλεμοι ἦσαν ἡ μόνη εὐκαι-
ρία ἣτις ἠδύνατο νὰ ἐπιτρέψῃ τῇ Ἑλληνικῇ Κυ-
βερνήσει τὸν κανονισμόν τοῦ σπουδαιοτάτου τού-
του ζητήματος. Καὶ ὅμως οὐδὲ ὑπαιγιμός τις
περὶ τούτου ἀπαντᾷ ἐν τῇ τῆς εἰρήνης Συνθήκῃ.

Τὰ τζαμία.

Τὰ δ' ἐν Ἀθήναις ὡς καὶ ἄλλαχοῦ τοῦ Κρά-
τους ἀνεγερθησόμενα τζαμία ; Κατὰ τὴν ἀντίλη-
ψιν τῆς Ἑλληνικῆς διπλωματίας :

«Εἶναι μέτρον ἀπλούστατον, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ
γένην καὶ ἡ εἰρήνη, διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ».

Βεβαίως εἴμεθα καὶ πρέπει νὰ εἴμεθα ἀνεξί-
 θηρσκοι. Ἐὰν ἡ Τουρκία ἐζήτει ὅποτε δῆποτε
 τὴν ἄδειαν ν' ἀνεγείρη τζαμίον ἐν Ἀθήναις
 ἢ ἀλλαχοῦ, ἡ ἄδεια αὕτη ἔπρεπε νὰ χορηγηθῇ,
 καίτοι οὐδεὶς Μουσουλμάνος εἶνε κάτοικος Ἀ-
 θηνῶν. Τὸ ἐξευτελιστικὸν ὅμως τοῦ πράγματος
 ἔγκειται εἰς τοῦτο, ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Ἑλ-
 λάδα ἡ ἀνέγερσις τῶν τζαμιῶν διὰ Συνθήκης,
 καὶ δὴ δι' ἐξόδων αὐτῆς. Ὁ κατακτητὴς Μωά-
 μεθ ἐσεβάσθη ὀλίγους τινάς, καὶ δὴ ἐκ τῶν
 πενιχροτέρων Ὀρθοδόξων Ναῶν. Ἐκτοτε δέ
 οὐ μόνον πρὸς ἀνέγερσιν ναῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς
 ἐπισκευὴν τῶν παλαιουμένων, ἀπαιτεῖται ἡ τῆς
 Πύλης ἄδεις, ἡτις, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, μετὰ
 δυσκολίας καὶ μετὰ πολλὰς χρονοτριβάς, ἐνίοτε
 δὲ καὶ μετὰ φιλοδωρήματα, χορηγεῖται. Ἐπρεπε
 λοιπὸν ἡμεῖς νὰ δεχθῶμεν τὴν διὰ συνθή-
 κης ἐπιβολὴν ἀνεγέρσεως τζαμιῶν ἐν Ἀθή-
 ναις καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ δὴ δι' ἐξόδων μας; Διό,
 φοβοῦμεθα ὅτι, ἐνῶ τὰ τζαμιά, ἀνεγειρόμενα
 ὑπ' ἄλλας περιστάσεις, οὐδεμίαν ἤθελον προκα-
 λεῖ ἀντιπάθειαν παρὰ τῷ λαῷ, φοβοῦμεθα, λέγο-
 μεν, ὅτι, ἐπιβληθέντα ἡμῖν, ὥς ἐπεβλήθησαν, θὰ
 φαίνωνται εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Κοινοῦ ὡς τρόπαια
 τῆς Ὀθωμανικῆς διπλωματικῆς νίκης.

Αἰτία τῶν παραχωρήσεων.

Διατί ἄρά γε ἡ Ἑλλάς, μετὰ νικηφόρον

κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον καὶ μετὰ ἕτερον νικηφόρον κατὰ τῆς Βουλγαρίας, χάρις εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Τουρκία ἀνέκτησε τοιαύτας χώρας, διατὶ λέγομεν, συνῆψεν ἡδὴ Συνθήκην ἣτις ἤρμοξε πολὺ μᾶλλον εἰς ἡττημένον Κράτος; Ἡ Κοινὴ γνώμη ἀποδίδει τοῦτο εἰς ἔλλειψιν στοιχειώδους προνοίας ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Διπλωματίας. Ὅτε ἡττήθημεν τῷ 1897, ἐλήφθη πρόνοια ὅπως ἐν τῇ προκαταρκτικῇ Συνθήκῃ τῆς εἰρήνης ἀναγραφῇ ρήτρα ὑποχρεοῦσα τὴν Τουρκίαν ἵνα, ἐν περιπτώσει διαφωνίας τῶν δύο Κρατῶν περὶ τὴν ὀριστικὴν διευθέτησιν τῶν μετὰ αὐτῶν σχέσεων, ὑποβληθῇ εἰς τὴν Διατησίαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Ἐνῷ λοιπὸν οἱ ἐν Λονδίῳ διαπραγματευόμενοι τὴν προκαταρκτικὴν εἰρήνην εἶχον ὑπ' ὄψιν τὸ πρόσφατον τοῦτο καὶ λίαν οὐσιώδεις προηγούμενον, δὲν ἐσκέφθησαν νὰ ζητήσωσι τὴν καταχώρισιν ὁμοίας ρήτρας καὶ ἐν τῇ Συνθήκῃ, ἣν διεπραγματεύοντο.

Τοῦτο εἶναι ἡ μία ἀπωλεσθεῖσα εὐκαιρία ὅπως δυνηθῶμεν νὰ ἐπιβάλωμεν τῇ Πύλῃ Συνθήκην ἀρμόζουσαν εἰς νικητάς.

Ἐτέρα ἀποκρουσθεῖσα εὐκαιρία ἐπαρουσιάσθη, ὅτε ἡ Τουρκία κατὰ τὰ τέλη παρελθόντος Ἰουνίου εἶχεν ἀποφασίσει νὰ προελάσῃ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν. Τότε καὶ ὁ Βεχὴπ Βέης ὁ μεταβάς εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου ἐλθὼν Γκαλὴπ Κεμαλὴ Βέης

ἐξήτουν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὴν ἑναρξιν Διαπραγματεύσεων πρὸς σύναψιν τῆς ὀριστικῆς εἰρήνης. Αἱ διαπραγματεύσεις ὅμως ἤρξαντο νωχελῶς μετὰ πολλὰς ἐβδομάδας, τότε δὲ μόνον ἀνένηψεν ἡ Ἑλληνικὴ διπλωματία, ὅτε ἔμαθεν ὅτι οἱ Τούρκοι συνῆψαν μετὰ τῆς Βουλγαρίας καὶ ὀριστικὴν εἰρήνην καὶ στενὴν φιλίαν, ἂν ὄχι συμμαχίαν. Τότε ὅμως ἦτο λίαν ἀργά. Οἱ Τούρκοι ἤρξαντο ἐγείροντες ἀλλεπαλλήλως νέας ἀξιώσεις. Εἶνε βεβαιωμένον ὅτι ἔνιαι τῶν διατάξεων τῆς Συνθήκης ὑπεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς, ἔνιαι δὲ καὶ κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν. Ἡ θέσις ὅμως ἡμῶν εἶχεν ἀποβῆ τότε τοιαύτη, ὥστε ὄχι μόνον τοὺς δυσμενεστάτους ὅρους τῆς ἀρτιῦπογραφείσης Συνθήκης ἡμεθα ἠναγκασμένοι νὰ δεχθῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἔτι δυσμενεστέρους, ἐὰν ἀπῆται αὐτοὺς ἡ Τουρκία.

ΔΥΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργός, διὰ τῆς ἀπὸ 23 Ἰουλίου (5 Αὐγούστου) 1913 ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν τῆς Ρουμανίας, παραχωρεῖ τῷ Κράτει τούτῳ δικαιώματα, ὑπερβαίνοντα τὰ καθήκοντά του καὶ τὴν ἐξουσίαν του καὶ ἀντικρὺς ἀντιβαίνοντα εἰς τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς Νόμους.

Ἡ ἀναγνώρισις νομικῶν προσώπων, οἳ αἱ Κουτσοβλαχικαὶ Σχολαὶ καὶ Ἐκκλησίαι (διότι αὕτη εἶνε ἡ ἀνωδυνωτέρα σημασία ἣτις δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν λέξιν αὐτονομία), μόνον διὰ Β. Διατάγματος ἰδύνατο νά γίνῃ. Ἡ δὲ ἀναγνώρισις ξένης ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, οἷος ὁ Κουτσοβλαχος Ἐπίσκοπος, οὔτε διὰ Νόμου εἶνε δυνατὴ, ἅτε περιορίζουσα τὰ κυριαρχικὰ δικαίωματα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῷ Κράτει τὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν ἀφορῶντων πραγμάτων. Τὰ δικαίωματα ταῦτα ἀνακηρύσσει ρητῶς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος. Ἀφ' ἑτέρου, οἱ περὶ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Νόμοι κελεύουσιν ὅτι οἱ χειροτονίαν ἀρχιερατικὴν μνηστεύοντες ὑποδείκνυνται μὲν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προτεινούσης τρεῖς ὑποψηφίους, διορίζονται δ' Ἐπίσκοποι ὑπὸ τοῦ Βασιλέως.

Ὑπομνήσκομεν, ἄλλως, ὅτι ἀκριβῶς διὰ πα-
ρόμοιον λόγον ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκρο-
τηθεῖσα ἐν ἔτει 1872 μεγάλη Τοπικὴ Σύνοδος
ἐκήρυξε σχισματικὴν τὴν Ἐξαρχίαν καὶ τοὺς ἐξ
αὐτῆς ἐξαρτωμένους.

Ὁ Ἀρχιμωφτὴς, ὥς ἑτερόδοξος, ἠδύνατο ν'
ἀναγνωρισθῇ, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπητήθη Συνθήκη,
ἣτις ἐκυρώθη διὰ Νόμου. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λό-
γον ἀναγνωρίζονται παρ' ἡμῖν δυτικοὶ ἐπίσκοποι.

Ὁρθόδοξος ὁμως Ἐπίσκοπος ἐν Ἑλλάδι, μὴ
διοριζόμενος κατὰ τοὺς Ἑλληνικοὺς Νόμους καὶ
μὴ ἐξαρτώμενος ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Ἱερᾶς Συνόδου,
ἀλλὰ διατελων, οὕτως εἰπεῖν, *in partibus infide-*
lium, δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἄνευ παραβιάσεως
τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ
Συνοδικῶν Κανόνων (ὄρα τὸν Κανόνα ΔΕ' τῶν
Ἀγίων καὶ Πανσέπτων Ἀποστόλων, τὸν Κ' τῆς
ἐν Χαλκηδόνι δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὸν Κ.
τῆς ἐν Τρούλλῳ ἑκτῆς καὶ τὸν Ι' τῆς ἐν Ἀντιο-
χείᾳ Τοπικῆς).

Ἐξεταστέον, ἄλλως, τὸ ζήτημα εἰ ἐν Ρου-
μανίᾳ ὀρθόδοξοι Ἑλληνικαὶ Ἐκκλησίαι ἐξαρτων-
ται πνευματικῶς καὶ διοικητικῶς ἐκ τῆς ἐν Ἑλ-
λάδι ἢ ἐκ τῆς ἐν Ρουμανίᾳ Ἱερᾶς Συνόδου, διότι,
εἰ ἐν αὐτῇ πληροφορίαι ἡμῶν ὥσιν ἀκριβεῖς, ἀνα-
γνωρίζουσιν ὡς πνευματικοὺς Ἀρχηγοὺς τοὺς ἐν
τῇ περιφερείᾳ τῶν Ρωμούνους Ἐπισκόπους.

Ἀφ' ἑτέρου, τὸ Σύνταγμα, ἀναγνωρίζον ἐν πα-

ρόδα, διὰ τοῦ ἄρθρου 30, τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἀναφέρει τὰ δύο μόνα αὐτοῦ δικαιώματα, ἢτοι τὴν προεδρείαν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τὴν, ἐν δεδομένῃ περιπτώσει, προσυπογραφὴν τῶν Διαταγμάτων διορισμοῦ τῶν ὑπουργῶν. Οὐδεμίᾳ δὲ διάταξις τοῦ Συντάγματος, οὐδὲ Νόμος τις, ἀπονέμει τῷ Πρωθυπουργῷ τὸ δικαίωμα ν' ἀναλαμβάνῃ ἰδιοβούλως ἐν ὀνόματι τοῦ Κράτους διεθνεῖς ὑποχρεώσεις. Ὁ δυνάμενος, ὥς παραθέσῃ τοιοῦτον Νόμον. Ὡς ἐκ περισσοῦ σημειῶ ὅτι, συζητουμένου κατὰ τὴν τελευταίαν ἀναθεώρησιν τοῦ Συντάγματος τοῦ ἁρθρου 31, ἐπροτάθη τροπολογία ἵνα καθιερωθῇ ὁ θεσμὸς τοῦ ἀνευ χαρτοφυλακίου Πρωθυπουργοῦ. Ἡ Βουλὴ ὅμως, μὴ κρίνουσα πρόσφορον ὅπως εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρωθυπουργοῦ καθ' ἑαυτὸ προσδώσῃ ἄλλην τινὰ ἐξουσίαν ἢ ἐκείνην ἣν ἔχει ὡς κάτοχος χαρτοφυλακίου, ἀπέκρουσε τὴν τροπολογίαν.

Προκειμένου δὲ περὶ σχέσεων οἰωνδήποτε μετὰ ξένου Κράτους, ἀρμόδιος, πάντοτε κατὰ τοὺς Νόμους, εἶνε ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργός. Εἰδικῶς δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύναψιν διεθνῶν Συμβάσεων (μόνον δὲ διὰ διεθνῶς συμβάσεως ἰδύναντο νὰ ρυθμισθῶσι τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ σπουδαιότατα ἀντικείμενα), ἀπαιτοῦνται Βασιλικά πληρεξούσια, εἴτε ὑπουργός ἢ ὁ πληρεξούσιος, εἴτε ἰδιώτης.

ἵνα δὲ προλάβωμεν τὸ προβληθῆσόμενον τυ-
χὸν δικαιολόγημα, ὅτι δῆθεν ἡ ἐπιστολὴ δύναται
νὰ θεωρηθῇ ὡς παράρτημα τῆς Συνθήκης τοῦ
Βουκουρεστίου, παραθέτομεν τὸ Β. πληρεξούσιον
δι' οὗ ἦτο ἐφωδιασμένος ὁ κ. Πρωθυπουργός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐπιθυμοῦντες τὸν τετρατισμὸν τοῦ πολέμου με-
ταξὺ τῶν Συμμάχων καὶ τῆς Βουλγαρίας, ὡς καὶ τὴν
ἐμπέδωσιν τῆς εἰρήνης, Ἡμεῖς, Κωνσταντῖνος, Βασι-
λεὺς τῶν Ἑλλήνων, διὰ τῶν παρόντων γραμμάτων,
διορίζομεν Πληρεξουσίους Ἡμῶν πρὸς διαπραγμα-
τευσιν, σύναψιν καὶ ὑπογραφὴν τῆς μεταξὺ τῶν Συμ-
μάχων καὶ τῆς Βουλγαρίας προκαταρκτικῆς εἰρήνης,
τοὺς Ἐλευθέριον Βενιζέλον, Πρόεδρον τοῦ ἡμετέρου
Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καὶ Δημήτριον Πανᾶν, ἡμέ-
τερον Πληρεξούσιον Ὑπουργόν,

Ὑποσχόμενοι νὰ κυρώσωμεν τὴν ὑπογραφησομέ-
νην ἐν Βουκουρεστίῳ Συνθήκην περὶ προκαταρκτι-
κῆς εἰρήνης.

Ἐν Λιβανόβῳ, τῇ 12 Ἰουλίου 1913

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ. Β.

Μόνον λοιπὸν μετὰ τῆς Βουλγαρίας ἡδύνατο
νὰ συνάψῃ Συνθήκην ἢ Συμφωνίαν οἷανδήποτε
ὁ κ. Πρωθυπουργός, οὐχὶ δὲ καὶ μετὰ τῆς Ρου-
μανίας, μεθ' ἧς δὲν διετελοῦμεν ἐν πολέμῳ.
Πράγματι δὲ καὶ τὸ Προσίμιον τῆς Συνθήκης καὶ

τὰ διάφορα αὐτῆς ἄρθρα ἀναφέρουσιν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν Ρουμανίαν, τὸ Μαυροβούνιον, τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Σερβίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὡς συμβαλλομένην τὴν Βουλγαρίαν.

Τὸ κείμενον τῶν Πληρεξουσίων τέμνει λοιπὸν ἀναμφηρίστως τὸ ζήτημα.

Ἰδοὺ ὁμως καὶ ἄλλα διδόμενα, ἕκαστον τῶν ὁποίων διατρανοῖ πασιφανῶς ὅτι ἡ Συνθήκη οὐδὲν κοινὸν ἔχει μετὰ τῆς ἐπιστολῆς.

1.) Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Βενιζέλου ἔπρεπε νὰ ᾖ συνυπογεγραμμένος καὶ ὁ συμπληρεξουσὶός του κ. Πανᾶς.

2.) Οὐτε ἡ Συνθήκη ἀναφέρει πού τὴν ἐπιστολήν, οὔτε αὐτὴ ἐκείνην.

3.) Ἡ ἐπιστολὴ χρονολογεῖται πέντε ὅλας ἡμέρας πρὶν ἢ καταρτισθῇ ἡ Συνθήκη, ἥς ἡμερομηνία εἶνε ἡ 28 Ἰουλίου (10 Αὐγούστου) 1913.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως,¹ ἣν διαθέτει, διέταξε νὰ καταχωρισθῇ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀμέσως μετὰ τὴν Συνθήκην². Ἡ συνάφεια ὁμως αὕτη, ἣν ἂς ἀποκαλέσωμεν τοπικὴν, δὲν δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἐλλείπουσαν νομικὴν συνάφειαν.

Δὲν ἠκούσαμεν ὅτι ἡ Ρουμανικὴ Βουλὴ ἦ ὁ

1. Φύλλον τῆς 28 Ὀκτ. 1913.

2. Ἡ Συνθήκη αὕτη δὲν ἐκυρώθη, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν Βουλὴν, ὡς μὴ ὑπαγομένη εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 32 τοῦ Συντάγματος.

Ρουμανικὸς τύπος ἠμφισβήτησε τὸ κῦρος τῆς ἀντιστοιχοῦ ἐπιστολῆς τοῦ κ. Μαγιорέσκο. Τοῦτο ἀποδοτέον πρῶτον μὲν εἰς τὸν λόγον ὅτι ὁ τῆς Ρουμανίας Πρωθυπουργὸς ἦτο ἴσως κάλλιον ἢ ὁ Ἕλλην συνάδελφός του, ὑπὸ τὴν ἐποψίν των τύπων, ἐφωδιασμένος ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος του καὶ τῆς Ρουμανικῆς Νομοθεσίας, δεύτερον δὲ καὶ τὸ σπουδαιότερον, δὲν θά ἦτο φυσικὸν ν' ἀποκρούσῃ ἡ Ρουμανία σπουδαιότατα πλεονεκτήματα, ἅτινα ἐπέτυχεν ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς.

Ἐάν, διὰ πολιτικούς λόγους, ἔδει νὰ δοθῇ τῇ Ρουμανίᾳ δείγμα τῆς ἡμετέρας φιλίας διὰ τοιαύτης φύσεως παραχωρήσεων, εἶνε λυπηρὸν ὅτι αἱ ἐν λόγῳ παραχωρήσεις δὲν ἐγένοντο τοιοῦτοτρόπως καὶ τοιαῦται ὥστε οὔτε εἰς τὸν Θεμελιάδῃ ἡμῶν Νόμον, οὔτε εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά πατροπαράδοτα ἡμῶν θέσμια ν' ἀντιστρατεύωνται.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς εἰς τοὺς Κουτσοβλάχους ἀφοράσεως ἐπιστολῆς τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Ἄλλ' ὅμως ἄκυρος καὶ μὴ ὑπάρχουσα δέον νὰ θεωρῇται καὶ ἡ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ των Ἐξωτερικῶν πρὸς τὸν ἐνταῦθα Ὀθωμανὸν Ἀντιπρόσωπον Γκαλὴπ Κεραλῇ βέην ἐπιστολὴ περὶ των κτημάτων τοῦ Νεοτουρκικοῦ Κομιτάτου.

Ἐν τῷ προκειμένῳ, ὁ ἐπὶ των Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸς ἐκέκτητο πληρεξούσια τοῦ Βασιλέως

πρὸς σύναψιν τῆς Συνθήκης τῆς εἰρήνης καὶ πρὸς κανονισμόν πάντων τῶν μεταξὺ τῶν δύο Κρατῶν ζητημάτων, ἅτινα εἶχεν ἐγείρει ὁ πρὸς ἄλληλα πόλεμος, ὅροι ἐλλείποντες ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Ρουμανίαν παραχωρήσεων τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ἐκτὸς τούτου, ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κ. Πανᾶ ἀναφέρεται ρητῶς εἰς τὴν αὐθημερόν συναφθεῖσαν Τουρκο-Ἑλληνικὴν Συνθήκην. Ἀστήρικτος ὅμως καὶ ἄκυρος εἶνε ἡ τοῦ τελευταίου τούτου ἐπιστολὴ διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους :

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶνε γνωστὴ ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐν γαλλικῇ γλώσσῃ σημειώματος, ὅπερ ἡ ἐφημερίς «Ἀθηναί» ἐπέτυχεν, ἴσως ἐξ ἀκριτομυθίας τῶν παρασχόντων αὐτὸ δημοσίων προσώπων :

«Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Κομιτάτου «Ἐνωσις καὶ Πρόοδος» ὡς ἠθικοῦ προσώπου, περιλαμβανομένου ἐν ἐκείνοις, περὶ ὧν πραγματεύεται τὸ ἄρθρον 6, ἐκανονίσθη διὰ τῆς διαμοιβῆς δύο Διακοινώσεων μεταξὺ τοῦ Ὀθωμανοῦ ἀπεσταλμένου καὶ τοῦ Ἑλλήνος ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ, Διακοινώσεων προσηρτημένων τῇ Συνθήκῃ καὶ φερουσῶν τὴν τῆς Συνθήκης χρονολογίαν».

Τὸ μνημονευόμενον ἄρθρον 6 τῆς Συνθήκης ἔχει οὕτω :

«Τὰ ἐν ταῖς ἐκχωρουμέναις τῇ Ἑλλάδι χώραις δικαιώματα ιδιοκτησίας ἐπὶ ἀστικῶν καὶ ἀγροτικῶν ἀκινήτων κατεχομένων ὑπ' ἰδιωτῶν δυνάμει τίτλων ἐκδοδομένων παρὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, ἢ συμφώνως πρὸς τὸν Ὀθωμανικὸν Νόμον, καὶ προγενεστέρων τῆς καταλήψεως, θέλουσιν ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως».

»Τὰ αὐτὰ κρατοῦσιν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ δικαιώματα ιδιοκτησίας ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ζητημάτων, τῶν ἐγγεγραμμένων ἐπ'

ονόματι νομικῶν προσώπων ἢ κατεχομένων ὑπ' αὐτῶν δυνάμει τῶν ὀθωμανικῶν Νόμων, τῶν προγενεστέρων τῆς εἰρημένης καταλήψεως».

Ἐνφ' λοιπὸν διὰ τοῦ ἄρθρου 6 τῆς φανεράς Συνθήκης ἀναγνωρίζονται οἱ τίτλοι Ἰδιοκτησίας οἱ ἐκδεδομένοι παρὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους. πρὸ τῆς καταλήψεως τῶν νέων χωρῶν, διὰ τῆς μυστικῆς Διακοινώσεως ἀναγνωρίζονται αἱ κτήσεις τοῦ Κομιτάτου, ὧν ὁ τίτλος χρονολογεῖται μετὰ τὴν κατάληψιν· διότι γνωστὸν τυγχάνει ὅτι τὸ Κομιτάτον ἀνεγνωρίσθη ὡς ἠθικὸν πρόσωπον, καὶ ἐπομένως ἱκανὸν πρὸς κτήσεις περιουσίας, δι' Ἰραδέ, δημοσιευθέντος τῇ 21 Φεβρουαρίου 1913.

Γνωστὸν ὅμως, ἀφ' ἑτέρου, τυγχάνει ὅτι τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ἡμετέρου συντάγματος φέρει :

«Οὐδέποτε τὰ μυστικὰ ἄρθρα συνθήκης τινὸς δύναται ν' ἀνατρέψωσι τὰ φανερά».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000000236

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Τριῶναι Δεπτά 50